

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:
1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.
Pentru monarhie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.
Pentru România și străinătate:
1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci
Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.
Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.
Telefon Nr. 14.
Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se inapoiază.
Numei singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc pe acțiuni.

Meetingul din Paris.

Grație stărilor de libertate și siguranță, de care „liberala” Ungarie milenară ne învrednicește, nici astăzi, după aproape o săptămână nu putem publica un raport detaliat despre meetingul naționalităților, care s'a ținut Sămbăta trecută la Paris. Avem informații, că raportul ni-s'a trimis deja, dar nu l-am primit.

Mai ieri-alaltăieri un „nobil” maghiar s'e tanguia strașnic de faptul eum se formează în Europa o opinie în contra Maghiarilor. „Astăzi studenții, mâne ziarisții, poimăne eroii de gură, intruniți în ligă, vorbesc în contra noastră” — astfel scrie Bartha M. „Din această vorbă multă se face „cuvântul”; ear' însușirea principală a cuvântului e, că cucerește... Lupta și-au pornit-o în numele libertății. Și cine ar pute rămâne indiferent văzând o luptă, al cărei scop final e libertatea? De devisa aceasta se înfruptează simpatic fiecare inimă omească, precum de rouă se fructifică fiecare floare a câmpului. Cu devisa libertății se făuresc acuze în contra noastră în Viena, sub conducerea primarului; în București sub conducerea Ligei; în Paris sub conducerea unui fost ministru de externe. Astfel se formează opinia contrară nouă! — exclamă drept concluziune strașnicul Maghiar.

Dar' cine-i de vină, întrebăm noi. Guvernul maghiar, răspundem noi. Guvernul maghiar, răspunde Bartha M. Dar' prin ce se face vinovat guvernul maghiar?

Nu prin nedreptățile, ce zilnic comite, nu prin atentatele ce neconținut face asupra libertății, nu prin lovirurile, ce dă fără nici o considerație asupra naționalităților, zice dl Bartha, ci prin aceea că nu „luminează străinătatea”. Pentru-că „și bani au avut, și putere li-s'a dat; aveau la îndemână fondul de dispoziții pentru a servi străinătatea prin ziare, și aveau la îndemână legea pentru îndrumarea reprezentanței în străinătate” — și totuși n'au luminat-o.

Sărac guvern păcătos!

Dar' parcă a prevăzut această acuză a opoziționalului ardelean, guvernul lui Bánffy a mișcat tot aparatul seu de agenți, ca să înădușe vocea libertății, să oprească în cursul seu curentul opiniei europene contrară Ungariei, și astfel ne-a

confiscat telegramele și ne-a zăcînit rapoartele despre meeting.

Toate aceste măsuri „liberale” însă nu ne-au putut împede să aflăm și să știm, că la Paris Maghiarii au căpătat o lecție zdravă, ear' naționalitățile, cari luptă cu atâtea jertfe pentru libertatea lor, un generos cuvînt de încurajare și îmbărbătare,

Meetingul din Paris are o și mai mare importanță pentru noi, dacă considerăm situația în care ne aflăm noi și cea în care se găsește contrarii nostri. Ei prea s'au îmbuibat, prea s'au îngâmfat, prea au potențat grandomania lor nebună. Noi, atacați mai crunt și mai brutal ca ori-și-cînd și roși de certe și miserii interne prea am scăzut, prea ne-am reslăbit și am slăbit. Eată dar' meetingul din Paris, care curagiu și îmbărbătare ne dă nouă, admonițiuni și proteste le adresează lor.

Ținut cu demnitate și sub auspiciile favorabile ale înfrățirii celor trei naționalități, meetingul din Paris ni-se pare nu numai ca o frumoasă aniversare a congresului naționalităților dela 11 Aug. 1895, ci și ca o ediție parisiană a aceluia. Prin meetingul dela Paris nu numai s'a confirmat de nou alianța celor trei popoare oprimate din Ungaria, cari au luat pe față hotărîrea solidară de a lupta neconținut în contra cutropitorului dușman, ce vrea să le sece vieța națională, ci confirmarea aceasta s'a făcut în fața Europei, și astfel alianța de acasă s'a adus la cunoștința tuturor.

E firesc, dacă tocmai în Paris s'a făcut această publică mărturisire. Parisul e Franța, și Franța e cea mai generoasă patrie a libertății. Entusiasmat mai mult ca ori-și-care pentru libertatea sa, poporul francez a fost întotdeauna și cel mai generos apărător al libertății celorlalte popoare. De aceea cu tot dreptul domnul Flourens s'a putut provoca la tradițiile Franței, cari cer apărarea și scutirea celor oprimați.

Noi însă, la rîndul nostru, nu putem omite a nu reaminti și tradițiile poporului românesc, care se cristalizează în vorba lui de „ține minte”. El, precum nu poate și nu se îndatîncează a-și uita de nedreptățile ce i-se fac și lovirurile ce i-se dau, tot așa de bine nu poate să-și uite nici de binefacerea generoasă ce i-se aduc. El cu recunoștință își înseamnă în minte și în inimă și acest generos act al domnului Flourens, și al compatrioților sei, și cu vie multumire le primește cuvîntul de încurajare ce i-l-au rostit.

Ear' entusiasmata tinerime din Paris, care așa de frumos s'a știut achita,

în cel mai greu timp de o datorie națională, fie asigurată de iubirea poporului seu, care cu recunoștință și cu mângâiere sufletească o privește, acum mai mult ca ori-și-cînd.

Gladstone a grăit. Acest cel mai cinstit bărbat de stat din căți au existat pe lume, a răspuns unui publicist englez, cari fi aduse salutări dela Sërbi, pe când erau sërbarile afării lui Nikita la Belgrad. Pe semne i-o fi scris lui Gladstone despre situația total schimbată a politice externe sërbești. În răspunsul seu Gladstone zice între altele:

„Deși nici-odată nu se pot uita serviciile, pe care Țarul Alexandru II. le-a adus popoarelor balcanice în momente critice, totuși oflu, că cel mai sigur rașim ele și au în ele înselu.”

Cuvîntul grăit de „marele bătrîn” se potrivește foarte bine și la naționalitățile neghiari din Ungaria. Și ele, în lupta lor, au cel mai puternic razim în solidaritatea lor și procedarea comună. Ori-ce sprigin de alară este și va rămâne mai mult ori mai puțin egoistic.

Earăși liberalism bănffyist. Croații au ridicat monument vestitului lor naționalist și binefăcător Dragutin Martelaț, în orașul seu natal Barcovliane. În ziua de 14 c. era să fie desvilit monumentul, și era de prevăzut că se va strînge multă lume din apropiere și depărtare. Poliția millenarobănyfyst a oprit desvîlirea sub pretext, că „s'ar pute întempla demonstrațiuni panslaviste.”

Credeți oare, Jeszensky & Co, că prin astfel de fapte ve apropiati cătră rezolvirea chestiunii naționalităților. Vă asigurăm, că nu, din contra.

Perversitate. Fițica guvernamentală „Kolosvár” află de consult a scrie abia acum despre faimosul măcel dela Mehadica, acușându-ne tot pe noi, cei năpăstuiți și timbrându-ne pur și simplu de „răsvăritori”!! În articolul seu intitulat; „Sistemul răsvăritori” „Kol.” cutează a susține între alte multe aserțiuni denaturate și infama minciună, că la vre o 1000 de Mehadiciani ar fi năvălit cu coase și sape asupra sasei comunale!! — Și toate aceste perversități în ce scop? — În scopul „patriotic” de a atrage din nou atenția procurorului asupra „uneltirilor revoluționare” ale „Tribunei”! — Fie, cu de al de-astea tot nu ne vor „pacifica”!!

Conflictul dintre Grecia și România aplanat. Foile din România anunță, că începînd cu 3/15 Iulie s'au reluat în mod oficial relațiunile diplomatice între statul elin și cel român. Dl Rangabé, ministru al Gre-

ciei la Berlin, a fost acreditat și pe lângă curtea M. S. regelui Carol I., cu misiune extra-ordinară. Dl Bengescu, ministru român la Bruxelles, a fost acreditat cu misiune extra-ordinară pe lângă M. S. regele George al Eșimilor. În curînd ambele state vor numi ministri titulari.

Români din Turda au expediat din prilegiul meetingului din Paris o telegramă de felicitare și aderență la adresa comitetului celor trei naționalități. Cine știe însă, dacă n'a fost oprită și telegrama aceasta, ca cele multe altele.

SCRISOARE DIN PARIS.

Până în momentul de față încă tot ne lipsește raportul promis despre meetingul din Paris. Bănuim că autoritățile ungurești s'au îngrijit, ca să încurce pe undeva epistola, care conținea raportul nostru, pentru-că sîntem informați, că raportul ni-s'a trimis deja. Cei-ce și-au permis a oprit telegrama, destinată a ne anunța reușita meetingului, de ce nu și-ar fi permis și aceasta. Lor toate li-s' apermise. „Cabinetul negru” e o instituțiune de stat a Ungariei — liberale.

Până vom vedea, care a fost în definitiv soarta raportului, publicăm următoarea scrisoare particulară, ce ni-a sosit dela un amic:

Paris, 14 Iulie n.

După-cum ve promiseseam, Duminecă dimineața v'am expedat o lungă telegramă, care ve anunța reușita meetingului. Ea a fost însă oprită, la Pesta de sigur...

Am reclamat deja și mâne voi vedea pe subsecretarul de stat al postelor, ca să reclame de nou. Vreau să am datele necesare, ca să pot face ceva în cauză.

Eată textul telegramei oprite:

„Tribuna”, Nagy-Szeben, Autriche-Hongrie. Meeting d'hier soir obtenu grand succès. Flourens depute, ancien ministre, et orateurs du comité ont protesté contre la tendance du millénaire. Ordre du jour voté en ce sens par un millier d'assistants. 200 telegrammes félicité meeting. Grand enthousiasme. Nous nous sommes séparés: Vive la France! Vive Flourens! Vive les trois nationalités non-magyares de Hongrie!”

(În traducere: Meetingul de aseară a obținut un mare succes. Flourens, deputat și fost ministru, și oratorii comitetului au protestat contra tendențelor milenului. Ordinea de zi a fost votată în acest sens de o mie de asistenți. Două sute de telegrame au felicitat meetingul (câte vor mai fi fost oprite! Red. „Trib.”) Mare entuziasm. Ne-am despărțit între strigătele: Trăiască Franța! Trăiască Flourens! Trăiască cele trei naționalități neghiare din Ungaria!)

Telegrama expedată din partea Sër-bilor a fost deasemenea oprită la Zagreb. Grouic, delegatul sërbi, va merge mâne dimpreună cu mine, ca să protestăm contra acestei ilegalități.

Încolo sforțările guvernului maghiar de a înăduși vocea noastră e zădărnice. Cu oprirea telegramelor el n'a făcut decât o politică de stuț.

Toată presa franceză e cu noi și ne laudă în lungi articoli. Chiar și acele ziare, cari au publicat scrisori din Pesta favorabile Ungurilor, încă s'au purtat cu interesare.

Dl Flourens a primit dela o marcantă persoană din Budapesta o telegramă în sensul: „Noi nu putem crede că d-ta ve prezidia meetingul antimaghiar”. D-sa i-a răspuns, că nu numai știe-rea e adevărată, dar' că va lua și cuvîntul, ca să arete Francezilor, cele ce fac Maghiarii.

Faptul, că dl Flourens a presidiat și a vorbit pentru noi, trebuie să-și usture pe guvernanții d-voastre, căci acum câțiva ani, când dl Flourens a fost la Pesta, și s'a prezentat în camera deputaților, aceasta și-a ridicat ședînța în onoarea lui. Și eată, că tocmai același îi lovește acum...

„Liberalismul” maghiar în școale.

Congresul didactic ținut de curînd în Budapesta de cătră învățătorii maghiari și ovrei, n'a rămas neinterpretat nici de presa străină. A fost cu neputință ca ultra-șovinismul ce respira din toate vorbirile și care din punct de vedere pedagogic nu este altceva decât o crimă morală, — să nu fie desaprobat și de străini. Eată ce scrie bună-oră „Deutsche Zeitung” din Viena despre „liberalismul” maghiar în școale:

„Cuvîntul liberalism sună în timpul prezent foarte rău. Într'atîta a degenerat acest liberalism pe toate terenele, încăt lumea întreagă reclamă o altă numire pentru secolul viitor. Altcum stă lucrul în țeara de sub coroana Sfântului Stefan. Aici într'atîta s'a încetățenit frasa aceasta în mijlocul poporului stăpînitor, încăt ar fi cea mai mare durere a o șterge din vieța politică. Din acest motiv guvernul conduce și acum celele sale în răboiu cu semnul acestui liberalism, cu care a păcătuit deja de 20 de ani de-arîndul. Pe când apopyiști și kossuthiști s'evrîșesc muncă de șobolani în contra ordinii existenței de stat, pe atunci lucră și guvernamentalii, însă în ascuns, pentru ajungerea aceleiași țînte.

Această stare patologică nu se manifestă nicăiri atât de evident, ca pe terenul politice școlare. Se știe doar', că astăzi biserica și școala națională este ultimul scut al naționalităților însemnate în lista de proscripțiune. Atacul public în contra bisericilor prea ar

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Ideea romană

în dezvoltarea poporului român. *)

De A. D. Xenopol.

Cultivarea și civilizarea poporului român s'a făcut pe o cale reflexivă, conștientă. De obicei dezvoltarea unui popor este datorită unor puteri acunse, de care el începe a-și da seamă numai decăt după-ce cultura lui a înflorit. La noi însuși provocarea deșteptării a fost datorită unei activități voluntare, unei idei care pîtrunzînd în sufletul poporului, i-a îmbiat a scutura de pe el amorțea seculară, a se înalța ear' la lumină, a deveni ear' om, din lutul care părea că voește să se prefacă. Această idee, singură, unica pîrghie a întregii noastre dezvoltări este, că sîntem un popor de origine romană.

Asemenea idee, ce era vie în mintea Daco-Romanilor, se întunecă mult în lunga, nesfîrșita perioadă a năvălirilor barbare. Ea se coborî din sfera luminoasă a conștiinței cătră părțile ei mai umbrite, până ce apuse cu totul de pe orizontul ei. Urmele ei însă

nu s'e ștersesă nici-odată din mintea poporului român; mai întăiu din pricina însuși a numelui ce îl poartă, acel de Român; apoi din alte rîmășițe din vieța romană devenite neconștiente. Astfel colinda cu plugășorul, care începe cu versurile:

S'a sculat mai an Bădica Troian; din refrenul cîntecului

Lerum doamne Ler, în care se pomenește numele împăratului Aurelian; din păstrarea numelui cuceritorului Daciei, alipit de mai multe elemente geografice, precum masa, valul, calea lui Traian; din vestita legendă a Dochiei și Traian din care figura împetrită a celui dintăiu se arată și azi pe muntele cel mai înalt din Moldova; în sfîrșit din o tradiție a unui întăiu descălecat, adecă întemeierea țerii, de Traian împăratul, din părțile Romei, păstrată în o cronică muntească.

Ceea-ce însă menținea pe poporul român, dacă nu în conștiința firii sale romanice, cel puțin în aceea a unei firii deosebite de acea a popoarelor cu care s'e atîngea, era limba lui, care-l deosebea de Slavi, Unguri, și Nemți, vecinii sei încungurători. Și această conștientă, totdeauna trează, a caracterului seu deosebit, trebuia să se adăncească cu atît mai mult, cu cît, în biserică și în vieța lui oficială, predominant limba slavonă, el trebuia să vadă în fiecare zi, că limba pe care o grăia el, era alta decăt aceea-ce rē-

șuna din amvoane sau s'e înșira pe pergamentele domnești.

La atîta însă se mărginea deosebirea pe care poporul român o găsea între el și popoarele celelalte, în lunga epocă a predominării slavismului.

Din această epocă făcă, pe mai mulți scriitori străini cari cunoșteau faptul cuceririi și colonizării Daciei de Romani, fi lovise atît numele ce-l purtau Romanii, cît și asemănarea graiului lor cu acel al popoarelor latine, încăt conștiința latinității neamului nostru era reprezentată tocmai de acela popoare care mai tîrziu, când ea se desvôltă la dînsul, i-o țigăduiră.

Veni veacul al XVII-lea, cu începuturile unei culturi românești, producînd cățiva bărbați cari s'e îndelețniciră cu istoria și cu-nosețorii de limbi straine, înveșase atît părerile scriitorilor de alt neam asupra naționalității noastre, cît și isvoarele vechi din care ei și-o formase. Se trezi atunci și în mintea poporului român ideea romanității sale, nu mai mult ca o gândire indiferentă, precum era ea în acea a scriitorilor străini; ci ca o sămîntă puternică, aruncată într'un mînos pămînt, era menită a da cu înecul naștere arborelui mîndru și frumos al culturii neamului nostru.

Astfel Ureche, Miron Costin, Nicolae Costin, spătarul Miculescu, Dimitrie Cantemir și mai mulți scriitori anonimi prînsesă această idee, o cultivară, o puseu în lumină și

din toate ale lor scrieri reeșia ca învățătură: rușinea pentru poporul român a fi căzut așa de jos, când el se trăgea din o așa de nobilă obârșie.

Această idee fu menținută și hrănită în tot timpul domniei fanariotice, când pe lângă noii croniciari ce o atînsesă din când în când, o puseu în lumină mai mulți scriitori bisericiești, poeți și literați, cu atîta mai mare apărindere și înfocare, cu cît se apropia veacul în care trăim.

Cu deosebire contribuî la a ei întărire și întemeiere mai deplină, mai științifică punea ei în lumină de cătră marii scriitori români ai Ardealului, Samuil Micu, Gh. Șincai și Petru Maior, cu atît mai mult, că acestia luase apărarea originii romane a poporului român contra bărbatilor dușmanilor re-deșteptării neamului românesc, cari dușmani acum s'e siliau a distruge această idee, pe care instinctul lor de conservare le-o arăta ca primejdicioasă pentru stăpînirea lor politică.

Astfel ideea latinității poporului român proclamată de scriitorii veacului al XVII-lea, menținută de acei din epoca fanariotă, întinsă și întărită de acei ardeleni, se înfăoșă la începutul veacului nostru ca un soare luminos pe orizontul plin de neguri al naționalității române.

Această idee deveni în curînd o putere uriașă, care împinse pe poporul român pe

calea propășirii în toate direcțiile. În politică, îl făcî îndrăzneț și-i dădu inima a se opune unor coloși, dinaintea vederii cărora alte-ori îngheța; în literatură, îi însușia lucrări originale, în care mai ales se oglindea originea lui romană: în limbă, întreprinse o lucrare de curățire, care îndepărta toată rușina pusă de veacuri asupra ei și îi dete earăși pe înecul coloarea ei originală, latinească; în scrisoare, se adoptară literile latine dînd astfel și ochilor fisionomia adevărată a limbii românești. Curentul cătră Franța, stabilit încă din epoca fanariotilor, luă o putere și un sbor ne mai pomenit. Franța era sora mai mare și mai strălucitoare a neamurilor latine. În lipsa mamei, Roma, ea trebuia să se cultive și să se inspire. Civilizația franceză începî a fi introdusă la noi fără alegere de ce era bun și ce era rău, de ce era potrivit și ce nepotrivit. Legi, mode, limbă, maniere, gust, totul fu transformat după tipicul francez, și în curînd valea Dunării inferioare înfăoșă în mic o Franca răsăriteană.

Eată cum am devenit, din ceia-ce eram, ceia-ce sîntem astăzi; din un popor barbar, unul ce aspira la lumină; din un corp mort, unul earăși cu vieță. Toată transformarea cea minunată a ființei românești, în veacul în care trăim, este datorită ideii, că sîntem de origine romană. (Va urma).

*) Prelegere publică ținută în aula universității din Iași la 14 Ianuarie, 1890.

aduce cu sine odiul unui sacrilegiu și ar provoca indignațiunea Europei, care și așa este prea toleranță față de grandomania maghiară.

Dar școala este deja de mult considerată de un „politicum” și lovitura de moarte ce va căde asupra școlii este menită a face sfârșitul și bisericii naționale. Maghiarii au pornit deci în contra școlii puse sub jurisdicțiunea bisericii o luptă de extirpare purtată cu plan, care prin mijloacele cele rafinate și prin arta de a pute ascunde ori-ce act al forței înaintea ochilor străinătății, le face Maghiarilor toată onoarea. Firește, că mileniiu stă în serviciul celui mai dur șovinism. Teara va fi binecuvântată din incidentul acestui mileniiu nu numai cu 400 de școale noi populare, cari vor fi ridicate în cercuri nemaghiare cu menirea de a răspândi cultura și limba maghiară, dar și conducerea oficială a instrucțiunii maghiare a recunoscut în zilele aceste niște principii, cari sunt o ilustrație crudă a tendențelor liberale, ce guvernul le are pe terenul instrucțiunii.

Între cele multe congrese cari vor să glorișeze șindul-milennar a fost și congresul general didactic. President a fost profesorul Gustav Heinrich, un pedagog cunoscut, ai cărui părinți însuși la toată întințarea n'au rivalizat în arta călăritului împreună cu Árpád.

Deja în vorbirea lui de deschidere au eșit în relief două tendențe, cari au rămas apoi în discușiune în tot decursul congresului, el a cerut adică, ca organizația instrucțiunii să fie unitară, dar totodată europeană și națională, sau cum s'ar zice mai corect: maghiară.

Ministrul de instrucțiune a vorbit tot în sensul acesta, laudând cultura maghiară. Unul care nu cunoaște referențele maghiare va socoti, că e ceva firesc lucru a vorbi de o cultură maghiară. Cum există o cultură franceză, germană și engleză, de ce să fugă omul, auzind de o cultură maghiară? Dar ascultă, iubite cetitorule, care ești obișnuit a îngenuchianța în fața poporului maghiar „cavaleresc” și pe care popor tu din necunoștință îl numești ungar, ascultă și îi cuminte: *Încă nici astăzi, în ciuda tuturor minciunilor milenare, nu există cultura ungară, și dacă D-zeu cel bun va voi, nu va exista nici la mileniiu viitor; și numai dacă cumva vei privi prin niște ochelari ageri vei afla vre-o urmă de cultură „maghiară”, care însă este rezultatul muncii Germanilor, a acelor Germani, pe cari astăzi nu-i mai lasă a vorbi cu fiii lor în limba germană. Judecă, cetitorule, că precum odinioară Maghiarii au zdrobit cu cai lor țerile din Apus, astfel ei aștern acum fără cruțare în moment cultura „ungară”, de care urme numai la naționalități poți afla.*

Mai sacrilegă a fost vorbirea lui Berzevici, care a cerut direct școale unitare, naționale precum și revisuirea legii școlare și introducerea controiei de către stat. Toată propoziția din vorbirea lui înseamnă moartea școlilor confesionale, nemaghiare.

Această întă adănc dorită, la care Maghiarii și indeosebi bărbații lor de instrucție tind fără nici un scrupul, este o provocare față de naționalităților la luptă cu cușul. Prin legalizarea autorfel de principii, cari firește deocamdată nu sânt decât un „pium desiderium”, se va introduce domnia tiraniei maghiare. Da, Maghiarii cei grandmani au învățat dela Iesului cum au a fi socotite și ținute legile sancționate și pacturile și cum e a se face strada libertății!

Maghiarii sânt consecuenți în tendențele lor de maghiarisare și numai rezistența extremă a naționalităților perichitate în cele mai sante ale lor drepturi și căroră Europa cea cultă nu le va denega sprijinul în lupta lor de existență, va fi în stare a înfrana șovinismul Maghiarilor, cari după-cum dovedește istoria, n'au învățat în primul mileniiu a fi „înțelepți” în norocul lor. Dar cazut-au din cauza superbiei lor încă multe alte popoare, cari aveau chiar și merite pentru progresul omenirii, în brațele nemesei.

Sperăm, că lupta apropiată va afla naționalitățile pe deplin pregătite!

Astfel vorbește o remarcabilă foaie germană.

Cronica politică.

Trentino.

Într'un articol: „Nusuntem decuragiatii!” ziarul italian trentinez „*Alto Adige*” scrie, că Trentinezii nutresc fermă nădejde, că chestiunea autonomiei țerii lor (Tirolul-sudic) va fi rezolvată, în cutare sau cutare loc, printr'o lovitură îndrăznească. Cinci ani de pertractări intru rezolvarea unei chestiuni așa de importante sânt un răstimp atât de scurt, încât trebuie să ne așteptăm la greutăți mari. Foaiă consideră deja ca o victorie faptul, că guvernul peste tot a intrat în pertractări cu deputații

Trentinului. Admițând și cazul, că pertractările vor fi și întrerupte, aceasta nu va surprinde pe nimenea, căci istoria ne învață, că unele reforme nu se câștigă decât prin persistență.

Pe de altă parte, în conferința dela 12 c. a reuniunii italiene din Trentino, s'a luat hotărârea de a persista în abținerea, de oare-ce pertractările cu guvernul privitor la autonomia Tirolului-sudic n'au dus la nici un rezultat.

Earăși Armeni.

O scrisoare din Constantinopol, publicată în „*Pol. Correspondens*” constată, că de o vreme încoace în capitala Turciei earăși se observă o iritare bătoșoară la ochi printre populațiunea armeană. Aceste stări au produs în diferite locuri normative îngrijorare justificată despre posibilitatea, că în urma unui incident fără de ori-ce însemnătate ar pute izbucni turburări. Cercurile diplomatice din Constantinopol nutresc unanim opinia, că noue demonstrațiuni armeanesti ar porni din partea populațiunii mohamedane, excese cu mult mai mari decât au fost cele din anul trecut.

Ori-ce scop ascuns, nepetrans ar ave această corespondență stilisată tare diplomatică, ea totuși dovedește, că stările din Constantinopol sânt în continuă febrere.

Rescoala din Creta.

În Atena predomnește părerea, că deputații creștini nu se vor mai întoarce în adunarea națională crețensă (dieta) după prima ședință, dacă nu li-se va permite, a-și prezenta cererile într'o ședință deosebită, la care adică deputații turci n'ar asista. Ei zic, că astfel n'ar pute intrunul majoritatea de $\frac{2}{3}$ a voturilor pentru pretensiunile lor, dacă, precum eu sigurată se poate presupune, Turcii cu toții ar vota contra.

La ședința de deschidere, de care am pomenit ieri, au fost de față ca public spectator atât membrii corpului consular, cât și comandanții corăbiilor de războiu ale puterilor străine.

După știrile consulare o barcă dela o corabie turcească, care fusese trimisă pentru a cerceta un vapor suspect, a fost bombardată de către rescuși, 10 matrozi au fost omorâți. Corabia de războiu turcească a bombardat apoi coasta respectivă a insulei, dar fără vre-o pagubă însemnată.

De lângă Sătmar.

— Corespondență particulară. —

Moftinul-mic, în Iulie 1896.

Careiiu pismușe gloria Dorogului. Preoții patrioți în al doilea mileniiu răsar deja, ca ciupercile după ploaie. Nu e mirare, dacă perdem poziție după poziție, când și cele neatacate le abandonăm de bunăvoie. Te revoltezi, când vezi atâta slugărnice din partea unor preoți, cari de bunăvoie să fac unealta dușmanilor noștri șoviniiți.

La 11 Iulie a fost înmormântat septegenarul archidiaconul a Sătmarului *Ciriac Barbul*, pe lângă asistența a 9 preoți. Cu această ocaziune am auzit predicând și cântând în mai multe limbi; dar, că limba rituală română să fie postpusă altor limbi la fropăciunea unui archidiacon român și așa limba română să fie batjocorită de însuși preoții români, — la aceasta de loc nu m'am așteptat.

Careiiu e sediul comitatului Sătmar și locuința archidiaconului; de aici, ca din centru ar fi să se deie directivă celorlalți preoți sătmareni în toate afacerile bisericești și politice. *Exempla trahunt*. Frumos exemplu, când archidiaconul toastează în numele Românilor din comitat la banchetul societății *Széchényi*-ane; ear' preotul rutean din Carei vorbește în numele preoților române sătmarene la primirea și instalarea fișpanului *Simonsios*. La aceste apoi pune coroana înmormântarea solemnă din 11 Iulie a archidiaconului, ca un preliu dureros al convoiului banderă din altă zi. Preoți români se cetească evangeliile în limba maghiară pe strădele Careiului, ear' răspunsurile se le facă membrii din comitetul învățătorilor români cu: „*Dicsőség nekéd uram*”...

Aceasta e o palmă dată limbii rituale române, o palmă așa de dureroasă, încât nici tãmbãlãul millenar din alte zile, la care pentru un bacșis de 50 cr. au participat și Români, nu a fost așa simțitor pentru noi.

„Ovodele” lucră din răspuțeri pentru maghiarisarea copilor nevinovați, cari până aici te întimpină pe strade cu salutarea creștinească de „*Laude-se Ius Christos*”; — astăzi îi auzi mormând: „*Jă naput*”, ear' preoții sătmareni oficiază în limbă nerecipiată în biserică și așa părăsesc și singurul teren ce-l mai avem pentru limba română; îl lasă să ne alunece de sub picioare.

În Carei sânt două parochii, una română, alta ruteană, a cărei preot este *Ignățiu Pazubanic*. Preotul rutean, deși fu crescut în diecesa noastră, în biserica sa a maghiarisat ritul, căută după prefața latinilor și a

introdus liturghia maghiară sub imediată inspecțiune a archidiaconului român și a protopopului districtual din Sânislău *G. Lazar*; cel dintâiu însă în loc de a-l opri în zelul seu patriotic pe colegul seu, a început a-l limita. Astfel în Carei biserica română rivalizează cu cea ruteană în propagarea maghiarisării. Poporațiunea greco-catolică băștinășă încă e română în Carei, dar' copiii nu mai vorbesc românește. Peste 2 decenii un statistic maghiar *à la Keleti* va dovedi cu date de ale lui, că civii Careiului au fost cei mai veritabili Maghiari, și numai biserica unită a încercat a-i *valachisa*.

La aceste reflexiuni de sine se ivește întrebarea, că mai e lipsă de susținerea demnității archidiaconale cu sediul în Carei, când aceste parochii astăzi sânt perdate pentru noi?... Eu răspund cu un hotărât „ba”. Archidiaconul Sătmarului în timpii din urmă nu a fost investit nici cu un drept, ba în cele oficioase a fost supus protopopului districtual de Carei, aceasta însă este o contra-zicere, că archidiaconul Sătmarului să fie supus vicearchidiaconului de Carei, și altcum toată demnitatea e un pur titlu de onoare, așa, că vestimintele cu gaetane roșii ale archidiaconului induc numai în eroare pe cei neprecipetori, ear' causei naționale aici îi causează de multe-ori daune simțite.

Stăpâni noștri îmbrubați fac aldămaș peste aldămaș, când apoi e vorba de reprezentarea Românilor din comitat, archidiaconul e totdeauna la îndemână, apoi gaetanele roșii impun și azi democraților; așa am văzut figura altcum simpatică și inocentă a archidiaconului răposat, figurând în toate deputațiunile posibile, inventate de creerii patrioți în decenii din urmă, dar' nici-când în treburi românești; din care causă Prea Ven. Ordinarat diecesan, dacă va pune la cumpănă cele înșirate, deocamdată demnitatea de altcum numai titulară o va lăsa vacantă, sau o va conferi altui protopop cu sediul afară de Carei — căci starea precară a archidiaconului fără nici o jurisdicțiune nu descurcă, ci mai mult încrează trebile bisericești.

George Șuta,
preot român.

Din Orăștie.

— Scrioare particulară. —

Orăștie, 3 Iulie n.

(Urmare și sine).

Urmarea a fost, că la alegerea ținută la 2 Iulie a. c., la 3 ore p. m., sub președinția vicecomitetului, din 12 voturi române, candidatul nostru *L. Bercian* a primit 10 voturi, un vot român (sen. David) s'a abținut, ear' unul (cu multă prudență și circumspecție) a băgat bilă albă, ear' contra-candidatul Sașilor și Ungurilor *A. Murșan* a primit 35 voturi săsești și ungurești. Aici aflu consult a constata, că din partea săsească-ungurească încă s'au așezat în urmă 3 bile albe.

Poate-că acestia au fost de părere a nu se abandona pactul bine manuat de până acum al naționalităților și ca atari merită recunoștință.

Întreb acum pe domni Sași și Unguri: dacă d-voastră ați dorit păcinea concluzare cu noi, pentru-ce ați nesocotit dorința generală a Românilor? și pentru-ce ați nesocotit punctul V. și VI. al pactului? Sau astfel înțelegeți d-voastră egala îndreptățire, ca aceea să se foioască la anumite ocaziuni de majoritate spre a ne zădărnici bunele noastre intențiuni? Dacă așa voți a o înțelege, apoi spuneti-o pe față și nu mai umblați cu pacturi, pe cari tot nu le respectați.

Puneți atunci lucrurile pe ascuși și vă asigurăm, că deși sântem până acum în minoritate în reprezentanța orașului, totuși vom și lupta și consecuențele se vor vedea în cel mai apropiat viitor. Vă mai putem asigura încă, că am învățat din faptul acesta — ceea-ce până acum mulți dintre noi nu credeau — să nu ne încredem în sinceritatea săsească.

Ne pare rău de timpul trecut și de bunele privilegii ce în multe rânduri am avut și dela cari pentru dragul de pact, am trebuit să abandonăm cauza noastră și ceea a unei administrări corecte, ce deosebire a părții economice a orașului, care se află în o stare tristă și păgubitoare pentru locuitorii acestui oraș.

Întrebăm în fine pe domnul *A. Murșan*, alesul Sașilor și Ungurilor, că dumnealui ca Român și ca om cu bună reputație până acum, nu să simte genat a fi ales de străini în contra voienței Românilor și la un post ce numai Românilor le-a fost rezervat?

Și dacă da, atunci pentru-ce nu au aflat de consult a se adresa batăr cu un cuvânt la clubul român, precum au făcut alții, chiar și patrioții de ai d-sale, ci s'a lăsat în brațele străinilor, nimicind astfel stipulările clubului român și pactul?

Sub slabe auspicii îți începi cariera, di me, și regret, că tiner fiind te-ai pus în con-

fiect cu Români, a căror post 'l-ai ocupat fără consimțământul lor.

O bucurie ne-au umplut pe toți la alegerea trecută, deși am pierdut poziția și aceea a cauzat-o prezentarea conducătorului nostru pe toate terenele, a stimulat imediat domn *Dr. Ioan Mihu*, deși afaceri private imperative îl rețineau la a-le sale în Vinerea; cu o dovadă mai mult, că d-lui știe conduce afacerile noastre spre bine și aplicat este totdeauna a se pune în frunte când este vorba și necesitate de a încheia partidul nostru încă modest, care cu timp însă sub ocărmuirea sa înțeleaptă puternic are să se facă.

Ca să argumentez onoratei Redacțiuni și publicului cetitor, că fiește-care Român este dator să urmeze decisele clubului, las aici să urmeze legătura aceea benevolă, care în afacerile noastre orășenești pe toți deopotrivă ne ține strânsii unui de alții și cu cât mai amar este de condamnat acela, care nu-l ține din literă în literă.

I. Pentru a validată mai cu succes interesele românești în afacerile comunale ale orașului să constituie un „*Club român comunal*”.

II. Membrul clubului poate fi fiecare Român din Orăștie cu drept electoral dietal, dacă se obligă în scris a observa disciplina clubului.

III. Fiecare membru este obligat a respecta decisiunile clubului.

IV. Ori-ce acțiune sau vot dat în contra decisiunii clubului, aduce cu sine eschiderea din club.

V. Membrului, care nu poate adera la vre-un conclud al clubului îi este admis a se abține, în cazul concret, dela vot.

VI. Clubul își alege un presedinte, un vicepresedinte și un actuar-referent.

VII. Clubul se întrunește în prezua fiecărei ședințe a reprezentanței orășenești.

Mai mulți membri de comunitate

REVISTA PRESEI.

Presa română.

„*Gazeta Transilvaniei*” (nr. 147) comentează în prim-articolul intitulat: „*Reaua lor conștiință*” cele scrise de *Bartha* în „*M-g.*” despre meetingul din Paris, artă că grozava lor neliniște și iritare din cauza acțiunilor contrare lor provine din faptul, că-i muștră „*reaua lor conștiință*” pentru fărădelegile ce le comit împotriva naționalităților nemaghiare ale țerii, ceea-ce dovedește că toate gravaminele acestora nu-s minciuni, ci „*tristă realitate*”.

„*Dreptatea*” (nr. 146) scrie în prim-articolul intitulat: „*Parisienii-pentru naționalități*” despre meetingul din Paris, scoțând în relief deosebita lui importanță politică, entusiasmul și speranțele stărnite între noi, și agitatea și amarăciunea produsă între șoviniiți maghiari. Ea termină exclamând: „*Trăească parisienii! Trăească inițiatorii scoaterii la iveală a adevărului pur și a lumii adeverate — în cauza naționalităților din monarchia austro-ungară!* Trăească dl *Em. Florens!*”

ASTRA.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a despărțământului al XIII. (Abrud) al „*Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român*”, se va ține în anul acesta *Duminecă*, în 26 Iulie st. nou, începutul la 10 ore antemeridiane, în biserica gr.-or. din Bucium-Poeni, pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea ședinței din partea directorului interinal.
2. Raportul: a) secretarului, b) ai casarului.
3. Exmiterea unei comisii pentru încasarea taxelor dela membri vechi și înscrierea de membri noi.
4. Citirea disertațiunilor ce se vor înșina directorului cu 24 ore mai înainte.
5. Conferirea unui stipendiu de 25 fl. v. a decretat de adunarea generală din anul trecut.
6. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală, ce se va ține în anul curent în Lugoj.
7. Defigerea locului pentru ținerea proximei adunări generale.
8. Alegerea directorului și eventual întregirea comitetului.
9. Propuneri.
10. Alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului.

La această adunare se invită toți onorații membri ai Asociațiunii de pe teritorul acestui despărțământ, precum și toți cei-ce doresc progresarea neamului românesc în cultură și literatură.

Din ședința comitetului despărțământului, ținută în Abrud, la 13 Iulie 1896.

Dr. Laurențiu Popp, Ioan Maior,
preș. ad. hoc. actuar.

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului XXVII. (Cohalm) al „*Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român*”, se va ține în ziua de Sf. Ilie, 20 Iulie st. v. a. c., la 2 ore p. m., în sala școlii române gr.-or. din opidul Cohalm, cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului.
2. Constatarea membrilor, înscrierea de membri noi și încasarea taxelor.
3. Raportul subcomitetului și al casarului.
4. Alegerea unui actuar.
5. Defigerea locului ținerii adunării generale proxime.
6. Închiderea adunării.

Cohalm, în 19 Iulie 1896.

Nicolau D. Mircea, Ioan Bănuțiu,
director. actuar provisor.

CRONICĂ

Sibiu, 17 Iulie n. 1896.

Avis. Toți acei domni, cari din greșeala expediții n'au primit fivutare pentru petrecerea de vară, ce se va ține în S.-Odorheiu la 2 August a. c., sânt rugați prin aceasta a se primi ca invitați.

Logodnă princiă. În 15 Iulie n. s'a celebrat la moșia Archiducelui *Iosif* logodna fiicei acestuia, *Maria Dorothea* cu principele de Orleans, *Ludovic Filip*, actualul cap al familiei Orleans și pretendentul regalist la tronul Franței.

Conflict de graniță între Ungaria și Galiția. Conflictul ce există de mai mulți ani între Galiția și Ungaria în privința posesiunii cunoscutului loc de băi *Zakopane*, situat la graniță, se va discuta în conferințele ce vor avea loc în privința convențiunii austro-ungare. Documentele găsite de carând, din cari reese, că acea regiune a aparținut în secolul trecut Poloniei, sânt declarate de expertii unguri ca apocriefe. De oare-ce comisiunea specială însărcinată cu această afacere nu a putut ajunge la o concluziune, se va numi un arbitru compus din profesorii facultăților de drept din Ungaria și Galiția și la conferințele ministeriale viitoare se vor precisa modalitățile acestui cas.

Pater Stoialovski earăși a fost osândit, de astă-dată de către tribunalul țerii din Viena, la o osândă de 50 fl., eventual la 10 zile de arest, pentru-că a expedat în plic numărul confiscat al ziarului seu la amicii sei.

Dela Ligă. La Bacău s'a înființat o nouă secțiune a Ligei. Noua secțiune a recunoscut actualul comitet central.

Jidani „nedreptățiti”. O nouă dovadă până unde mergete cătezanța jidănească în Ungaria, O foaie jidovească din Budapesta se plânge, că între 394 membri ai camerei magnaților, nu se află decât doi Jidani. Aceasta este o batjocură pentru „*națiunea jidovească*” din Ungaria, căci — după socoteala foaiii „*naționale*” jidovești — cel puțin 12 dintre membrii camerei magnaților trebuie să fie Jidani. Acesta este cel mai nou „*postulat*” al „*națiunii*” recipiate. Dacă guvernul nu va reansa acest „*postulat*” al lor, va contrage asupra-și acușățiunea, de a fi „*falsificat reprezentanța poporului!*” — O foaie catolică înregistrând această știre se întreabă: Oare, în adevăr la atâta a ajuns această nenorocită țeară, ca acum toate cele 12 triburi ale lui Iacob să pretindă a fi reprezentate în camera magnaților.

Cea mai veche carte pe lume este desigur așa zisul *Papyri Pruse*, care este cel mai scump tesaur al bibliotecii naționale din Paris. Manuscrisul acesta a fost găsit într'un mormânt, în care a fost înmormântat un membru al celei dintâiu dinastii egiptiene. Cartea așadar „a fost scoasă la tipar”, cel puțin în anul 3350 înainte de Christos; e împărțită în 44 capitule și conține principii fundamentale, maxime și legi.

Bibliografie. De mult anunțată publicatie „*Deputații noștri*”, biografii și portrete, a apărut zilele aceste la librăria „*Carol Müller*” în București. Autorii ei sânt *George D. Nicolescu* și *Albert Hermely*.

„Dochia”, revistă lunară literară, care apare în Iași sub direcția d-soareii *Adela Xenopol*, are în numărul de Iulie următorul cuprins bun și ales: *Drepturile femeii*, de *Adela Xenopol*; — *Cântec popular* (din Bucovina), de *; — *Răsunarea*, de *Yna Bucov*; — *În lumea mare* (dramă în 3 acte și 2 tablouri), de *G. A.*; — *Doina în firelor de tort* (dedicată poetului *G. Coșbuc*), de *Maria Cuntanu*; — *Slănicul*, de *Oscar V.*; — *Crimpee*, de *Stanca*; — *În grădina* (poesie), de *D. Karr*; — *Diverse*, de *; Ca ilustrație este la prima pagină portretul doamnei *Matilda Cugler-Poni*, împreună cu o mică apreciere a poezii acesteia.

6500 fără religie și 11.300 nazarenini. Urmările legilor celor nouă aduse de guvern fără învoirea țării, sânt din ce în ce tot mai îngrijitoare. După statistica oficială în cele două districte reformate de pe Alfold au trecut la nazarenism 11.300, ear' 6500 au încunostințat, că se vor face neconfesionali, pentru-că nu pot suporta chestiunile bisericii și ale preoților. Numărul acestor neconfesionali crește pe zi ce merge, ear' neconfesionalitatea de pe animale se lipește pe oameni spre mai marea glorie a liberalismului.

A murit un cardinal. Unul dintre cei mai celebri cardinali, *Rafael Monaco la Valeta* a răposat alaltăieri în Agerola lângă Neapol. President al colegiului cardinalilor, Monaco la Valeta era unul dintre cardinalii așa numiți „papabili”.

Florini găuriți. Ministrul de finanțe aduce la cunoștință, că acei florini de argint, care s'au stricat în urma folosinței, dacă vin în cassele statului au să fie tăiați în două și reînapiți proprietarului lor. Bucățiile aceste se vor primi la monetăria statului din Kőröszbánya, ear' expedarea lor o va mijloci respectiv funcționar, care 'i-a tăiat în două. Chilogramul de astfel de bani se va plăti cu 60 florini.

Aforisme politice.

Simburele politice practice e examinarea relațiilor de utilitate în fiecare cas concret. **Holtzendorff.**

Raportul general

al comitetului societății de lectură „Andrei Șaguna” cu finea anului școlar 1895/6.

Onorată societate!

Devisa secolului de față e: lumină și știință.

Toate popoarele tind, ca să ajungă la putere, la puterea cea mai mare, care astăzi consistă în știință și lumină. Toți vreau să se lumineze, pentru-că toți sânt convinși, că numai cultura, singura și eterna lumină poate să-i ridice, să-i perfecționeze, să-i fericască, numai cultura este garanța trairiciei și vișoarei ori-cărui popor pe lume.

Progresul uimitor, realizat în timpul din urmă pe câmpul frumos al culturii universale, are însă de a se mulțumi în cea mai mare parte faptului, că oamenii în urma experienței făcute în decursul veacurilor s'au convins, că succese durabile și foloase strălucite se pot realiza numai prin înținuarea în societăți și reuniuni.

Precum în organismul fiziologic: organele singuratec ținute în o continuă funcționare în favorul întregului organism și ele se întăresc, așa și prin înținuarea în sfera morală și materială — cunoștințele, activitatea și forțele singuratecilor devin un bun comun al tuturor.

Ca toate popoarele culte, așa și poporul român iubitor de progres, a preceptat vocea timpului, a dat mult doritul semn de viață culturală, grupându-se tineri și bătrâni cu inimi bărbate în giurul sanctuarelor culturale, a reuniunilor și asociațiilor de tot felul, hotărți a-și pune puterile intelectuale și materiale în serviciul culturii și a civilizațiunii.

În coroana de societăți culturale, ce le formează tinerimea română ocupă un loc de frunte și societatea de lectură „Andrei Șaguna”. S'au împlinit acum 28 de ani, de când și antecesorii noștri pētrunși de însemnătatea societăților și rivnitori de onoarea și mărirea națiunii, au înființat societatea „Andrei Șaguna”, lăsându-o moștenire următorilor lor, teologilor și pedagogilor din seminarul „Andreian”. Și e frumos a vedea azi, cum se grupează în giurul acestei societăți tinerimea, ce are să dea pe fitorii preoți și învățători ai arhidiocesei noastre cu mult dor și sete, de a culte știința și cunoștințele, pe cari ea 'i-le poate oferi. Societatea „Andrei Șaguna” — și aci zace influența ei salutară — lucră cu necontenire la întărirea în cultura națională, la realizarea devisei: lumină și știință, cultivând în membrii ei simțimintele bune și bunele deprinderi și indemnându-i să luere nu numai pentru folosul singuratecilor și pentru sine, ci în unire și pentru folosul comun. Și cum zilele curg, și cum interesele noastre culturale pretind tot mai intensitate lucrare, scopul ei pare și mai măreț, tot mai multe par datorințele, ce ea impune membrilor ei și cari toate trebuiesc îndeplinite cu scumpătate până la una, ca deplină să-i fie isbândă culturală, fericirea poporului român, ai cărui luminaători membrii societății „A. Ș.” vor să fie.

Premitând aceste, prezentăm onor. soc. raportul general despre activitatea ei în decursul anului școlar 1895/6 și despre starea ei în prezent. (Va urma.)

VIEAȚA SOCIALĂ.

Petrecere în Ragla.

Intelegența română din Ragla (comitatul Bistrița-Năsăud) invită la „petrecerea cu joc”, care se va angaria Duminică, la 26 Iulie st. n. 1896, cu ocaziunea înținării noului pavilion edificat lângă școala profesională greco-catolică din loc. Prețul intrării de persoană 80 cr., de familie 60 cr. Suprasolvirile marimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Începutul la 3 ore p. m. Venitul curat este destinat în formarea unui fond de edificare a școlii confesionale din loc, precum și pentru parțială achitare a speselor de edificare a acestui pavilion. Pentru comitetul arangiator: Ioan V. Păcurar, președinte. Teodor Șimon, vicepreședinte. Ioan I. Păcurar, secretar. Ioan Botta, cassar. Teodor Roman, controlor. NB. Prea stimaiți participanți sânt avisați la proviziunea proprie. De beuturi bune și cu prețuri moderate, precum și pentru prăjiturile se va îngriji comitetul. Luni la 27 Iulie st. n. (a doua zi după petrecere) se va face o excursiune la fabrica de ferestru de pe valea Budacului.

O petrecere națională în Bihor.

— Raport special. —

Pișcolt, 15 Iulie n.

În 12 i. c. st. n. am avut fericirea să asist la petrecerea de vară împreună cu concert ce o a arangiat corul vocal al plugarilor din Pișcolt, despre a cărui decurgere permiteti-mi ca să vă raportez în puține cuvinte.

Programul bine ales al concertului a succed excelent. Mult on domn Florian Selegian, parochol local prin cuvinte bine alese deschide serata. Urmează apoi rind pe rind declamările și cântările.

Au declamat: Maria Erdei poesia „Cântecul Mărioarei”, de P. Dulf; Rachila Bodnariu poesia „Copila Română”, de I. Vulcan; Vasiliu Robotin poesia „Rugămintea din urmă”, de George Coșbuc, ear' Grigoriu Robotin a predat un monolog cu cântece „Plăieșul satului”, de I. Vulcan.

Predarea tuturor a fost exactă, cântările predate au fost executate în quartet de corul plugarilor.

S'a predat cuartetele „Zina trece”, „Uite Mamă” și „Hora Sinaia”, ear' în culme compoziția proprie a on. domn George Hubic „Fortuna”, poesia de P. Dulf, executată tot în quartet, cari toate au secerat aplause numeroase.

În fine dl Nicolau Kirvai, docent local a ținut o vorbire accentuată de închidere.

Poate, dle Redactor, că aceste lucruri apar de puțina valoare, considerând însă împrogiurarea, că corul plugarilor e numai din primăvară înființat și cu această ocaziune a pășit prima dată înaintea publicului ascultător sârbarea are o însemnătate epocală în viața poporului pișcoltan.

Căci până când în timpul acesta de grea încercare pentru poporul român zi de zi auzim despre rușinoasele milleniade întemplate prin mai multe locuri, când cu durere trebuie să observăm vacilarea caracterului și slăbirea simțului național, atunci în Pișcolt, la marginea extremă a Bihorului se întimplă contrarul acestora. Aicia conducătorii cu seriozitate deamnă își dau toată siliința pentru progresarea culturală a poporului.

Corul plugarilor s'a înființat la stăruința neobosită a on. domn George Hubic, preot nou ordinar al dieceei Orășii-mari, care ar merita spriginul cercurilor mai înalte ale dieceei, căci în dînsul zace un adevărat talent musical.

Cu ocaziunea acestei petreceri, oaspeți am fost în număr frumos, cari toți am fost încântați de progresul dovedit din partea fiecelor și filor poporului nostru.

În acea speranță, că pișcoltanii și de acum înainte ne vor căștiga surii așa de vesel și ne vor împărțiși în surprinderi atât de plăcute, le urez din inimă: să trăească bravul popor pișcoltan și conducătorii lui, să trăească înființatorul corului, on. domn George Hubic! *Un vasp.*

ECONOMIE.

Darea de zahăr. Începând cu data de 9 Iulie anul curent darea zahărului s'a ridicat dela 11 la 13 fl. pentru mașă metrică. Foaia oficială cu ziua amintită publică sancționarea legii art. XIX. din 1896.

Deodată cu punerea în aplicare a acestei legi, fiecare plătește de tot chilogramul de zahăr cu 2 cr. mai multă dare ca până acum. Premiul obicnuit fabricanților de zahăr începând cu 1 August se ridică dela 5 la 9 milioane. Tot fabricanții de zahăr s'au îngrijit, că înainte de ce s'ar fi publicat legea cu ridicarea dării pentru zahăr au plătit 11 fl dare, pentru o cantitate mare de ză-

har care 'și-l-au așezat în magazină. Este teamă, că fabricanții această cantitate mare de zahăr plătită cu 11 fl. dare, vor aduce-o pe piaș și de pe consumenți vor încassa tot 13 fl. de mașă metrică.

În acest mod se crede, că vor primi dțuși câte 2 fl. dela publicul consument în paguba statului și acelor. Pricepătorii spun, că fabricanții de zahăr din Austro-Ungaria ar fi plătit pentru 350—400.000 m. m. dare de 11 fl., după care ei vor încassa 13 fl., dec numai din această apucătură vor ajunge la 7—800 000 dobândă. Din această faptă se vede, ce putere mare are capitalul și câte sânt căile, pe care poate să-și scoată dobândă de pe consumenți.

Premiul Zahărului. Ministrul de finanțe cu datul de 7 Iulie a. c. aduce la cunoștința direcțiunilor financiare modul după care se va plăti acest premiu fabricanților de zahăr din partea visteriei statului. Fiecare fabrică de zahăr pe anii 1894/5 va primi ca premiu 30% după zahărul care 'l-a exportat afară din patrie. La statorirea premiului de astă dată sumele mai mici de 50 fl. se vor ridica la 50, ear' sumele cari trec peste 50 fl. să fie ridicate la 100 fl. Fabricilor care încă în anii 1894/5 n'au putut lucra pentru produsul zahărului, li-se acordă un premiu de 5000 fl. pe an. Premiul acesta despre care facem amintire la darea despre zahăr și care era statorit la 5, astăzi însă ridicat la 9 milioane se dă anume din visteria statului pentru încurajarea, spriginirea și înaintarea producțiunii de zahăr. Astăzi mai toată statele se nisuesc intr'acolo, ca se poată sporii toate ramurile industriale din care statul poate avé venite mari.

Asemenea favoruri se dau prin unele state și la export pe căile ferate ale statului, Ca în modul acesta cetățenii se poată mijloci export cât de mare.

Știre economică. Ministrul de interne cisleitan a oprit introducerea de vite comute din următoarele regiuni: 1. Din Potsdam, Stettin, Magdeburg, Düsseldorf și Colonia din Prusia. 2. Din Bavaria. 3. Din Dresda și Lipsa în Saxonia. 4. Din ducatul Anhalt.

Mai nou

Scoși din țitini.

Meetingul din Paris a scos din țitini pe Maghiari, sau cel puțin pe Bartha Miklós. Scriind în „M.—g” de nou asupra meetingului din Paris el află — în închipirea sa, că pretindenea: în Paris, Viena (antisemiți), Praga, București (Liga) tot numai Rusia lucră în contra Maghiarilor! Rusia de Maghiari nu mai poate.

În consecuențe grandomanul maghiar se întreabă dar' la adecă „de ce și ținem noi cu tripla alianță”? „Ce ne împoartă pe noi dacă Elsația e a Franciei ori a Germaniei?... De ce să ne dușmănim cu Rusia?” etc... Dacă aceste întrebări nu sânt ciuhe de spărit, ele nu sânt decât creațiuni ale grandomaniei. Ca-și-când politica lumii s'ar învîrti în giurul Maghiarilor? Ca-și-când pacea sau rășboiul Europei ar atrna dela ei. Adevărat ca în — caniculă.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Ațena, 16 Iulie n. În ținuturile crețense Rōhakia, Rethymo și Kydoma Tarcii au omorit un mare număr de creștini, au darimat multe case, au nimicit recoita de via și răpit vitele. Lângă Castello, aproape de Rethymo s'a întemplant o încăierare, au rămas mai mulți morți și răniți.

Canea, 16 Iulie n. Deputații creștini ai dieței crețense au depus un Memorand, în care sânt înșirate propunerile pentru schimbarea convențiunii din Haleppa.

Ischl, 16 Iulie n. Cancelarul imperiului german, principele de Hohenlohe a fost primit ieri de către Împăratul Austriei în o audiență de ¼ oră și a fost învitat pe urmă la masă.

Jena, 17 Iulie n. Facultatea de medicină a universității de aici a ales pe prințul *Bismarck* de *Doctor honoris causa*.

Posta redacțiunii.

V. M. Blaj, Dr. Weigand s'a adresat la „Asociațiunea transilvană”. Salutare!

Învitare de abonament

la **„TRIBUNA”.**

Cu 1 Iulie v. 1896 încep noue abonamente lunare, cuar-tale, semestrale și anuale.

Domnii abonenți sânt rugați a grăbi cu refinoarea abonamentelor lor, pentru regulata expediție a foi.

Abonamentele se fac prin mandate postale și numai pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima lunii, după stilul vechiu.

Abonamentul anual costă . . . 14 fl. — cr.
Abonamentul semestral . . . 7 fl. — cr.
Abonamentul trimestral . . . 3 fl. 50 cr.
Abonamentul lunar costă . . . 1 fl. 20 cr.

Este în interesul dlor abonenți, oa adresele să fie însemnate oât se poate de corect și legibil. Domnii abonenți vechi sânt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fășiile, în oare li-s'a trimis „Tribuna” până acum.

Administrațiunea.

Bibliografie.

Cartea durerii.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu: „Cartea durerii” de *Emil Bougaud*, episcop francez, tradusă de Iacob Afin Nicolescu. Cartea aceasta ca formă e un volum de 174 pagini elegant și de o frumșetă rară la cărțile noastre, ear' ca cuprins e o lectură plăcută și folositoare.

Excelența Sa Metropolitul *Mihali* a recomandat această carte clerului și poporului printr'un special circular, în care zice următoarele:

„Acest opșor cuprinde un ciclu de meditațiuni creștine, morale și religioase, din cari se vede puterea religii creștine, care mângăie sufletul omului în năcazuri și suferințe, turnând peste el balsam vindecător. „Cetindu-o cu atențiune, ori-și-ce creștin se va convinge, căt de puternic este Dumnezeu în mângăierea muribunzilor și căt de sublimă e religionea creștină în suferințele mari ale sufletului”.

În „Editura cărților școlare” din Brașov a apărut: „Istoria patriei” în legătură cu evenimentele epocale din „Istoria universală” pentru școlaele populare române, de Vasile Goldiș, profesor. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Brașov. Prețul 25 cr.

Căilindarul silei.

18 Iulie n. 1896.

Julian: Cuviosul Sisol.
Gregorian: Frideric.
Soarele: răsare 4.17, spane 7.43 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 17 Iulie n. 8 ore dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Medial lunar 724.5)	Temperatura după Celsius	Maximul și o-minim de temperatură	Direcțiã vîntului
728.5	- 2.9	+15.8	+28.1+11.9
			W

Din țeară 15 Iulie n. 7 ore dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Tempera-tura Celsius	Vîntul direcția	țaria
Budapesta	760	- 19.5	NV	3
Sătmăr	760	- 17.7	SV	1
Cinș	759	- 5.0	—	—
Orșova	760	- 20.8	V	2
Arad	761	- 17.0	V	1
Paicova	761	- 20.1	NN	1

Sosiți în Sibiu.

În 18 Iulie n. 1896.

Hotel „*Imperatul Romanilor*”. F. Koch din Sălize și F. Horak d n Crișul-de-Câmpie, oficiali. Ledia Senn, privatieră din Pojon. Blaustein din Viena. A. Gabor, Berger, M. Flor, și Eisenfeld din Budapesta. A. Grind din Alba-Iulia, toți comercianți.
Hotel „*Neurhwer*”. G. Szenkovics, proprietar din Ibașfalău. L. Stevert, privatier din Hamburg. I. Reiss din Alba-Iulia. I. Hecht d n Arad și I. Rau din Alba-Iulia, toți comercianți. D. Gärtner, antreprenor din Brașov.
Hotel „*Meltzer*”. Valeria, locotenent din Bistrița. Capdebo din Mercuria și Voinescu cu familia din Craiova, comercianți. A. Stetter, voiașor din Viena. A. Gasza, antreprenor din Budapesta. A. András din Aind și S. Russu, neguștori.
Hotel „*Habermann*”. I. Luki cu societatea, cântăreț poporal din Graz.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 15 Iulie n. 1896.

Săminte	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până	Ultimul preț per hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Grâu						
Bănățeneș nou	77	6.50	6.60	78	6.55	6.70
Grâu dela Tisa	77	6.55	6.65	78	6.60	6.75
Grâu „Pesta	77	6.50	6.60	78	6.55	6.70
Grâu de Alba-Reg.	77	6.50	6.60	78	6.55	6.70
„Bacfa	77	6.60	6.70	78	6.65	6.80
Grâu ung. de Nord.	77	—	—	78	—	—

Săminte, vechi ori noue	Solul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Săcură			70—79	6.10
Orșă	de nutreț de vînare	80—82	—	6.15
„	de bere	83—84	—	—
Orșă		85—86	—	—
Oscurca (porcșăh)	Bănăț.	—	8.15	8.60
Meiu	de sălăsoiu	75	8.90	9.95
Hrișcă		—	5.25	5.50

Săminte	Calitatea	Prețul per 100 chilogr.
Grâu	Sept.-Oct.	6.86
„	Mart.-Apr.	6.70
„	Maiu-Iun.	4.03
„	Iulie-Aug.	8.74
„	Mart.-Apr.	—
„	Oct.	5.18

Săm. de trif.	Lăcarăș ungurească	—	—
Oleu de rap.	rafinat	—	—
Uns. de porc	dela Pesta	48	49
„	dela țeară	—	—
Sălină	svetătită	—	—
„	afumată	49	50
„	—	—	—
„	france	—	—
Lăctar	slavon, nou	18 50	14
„	bănățeneș	18 50	13 75
„	brută	—	—
„	galbină străcurată de Rosenan	—	—
„	—	—	—
„	—	—	—
„	—	—	—
„	—	—	—
„	—	—	—

Bursa de Budapesta.

Din 15 Iulie n. 1896.			
Hârtie-monetă română	Cump	9.46	vînd. 9.50
Lire turcești		10.50	10.6
Imperiali		9.55	9.60
Rubie rusești 100 à		126	127
Galbeni		5.60	5.63
Napoleon-d'ori		9.48	9.53
„ (rusești)		9.46	9.50

Din 15 Iulie n. 1896.			
Renta de aur ung. 6 1/2			
„ „ „ 4 1/2		122.50	
„ „ „ 4 1/2		98.75	
Imprumutul căilor ferate ung.		121.75	
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)		123.—	
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)		104.—	
Bonuri rurale ung.		97.—	
„ „ croate-slavone		97.—	
Obligațiunile desp. regalilor		100.10	
Imprumut cu premiu ung.		152.—	
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin		139.50	
Renta de hârtie austriacă		100.50	
„ de aur austriacă		100.75	
„ de aur austriacă		120.25	
Losurile austriace din 1860		—	
Acțiunile băncii austro-ungare		1015.—	
„ de credit ung.		—	
„ „ austr.		—	
Scrișuri fonciare ale institutului de credit și economii „Albina”		100.75	
Argintul		—	
Galbeni împărătești		5.64	
Napoleon-d'ori		9.50	
Mărci 100 imp. germane		58.75	
London 10 Livres sterlingi		119.80	

Bursa de Viena.

Din 15 Iulie n. 1896.			
Renta de aur ung. 6 1/2			
„ „ „ 4 1/2		122.65	
Renta ung. v. c.			

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.ROMAN
DE
GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni din Sibiu se află de vânzare

**TABLOUL
„CONFERENȚEI NAȚIONALE“.**
în mărime 33×50 cm.
Cu prețul de fl. 1.60, ear' cu trimiterea prin postă fl. 1.70.**TABLOUL
CONDAMNĂȚILOR POLITICI
PENTRU CAUSA ROMÂNĂ.**
Prețul 2 fl.

Nr. 3215-1896.

[1801] 1-3

Concurs. Pentru ocuparea postului de **notar** devenit vacant în comuna **Ludoșul-mare**, se scrie prin aceasta concurs cu următoarele emolumente:

1. Salar anual de 400 fl.
2. Bani de quartir 40 fl.
3. Relut de lemne 34 fl.
4. Paușal de cancelarie 40 fl.
5. Paușal de călătorie 100 fl.
6. Competențele normate în statutul aprobat.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6, l.: 1883, au de a se prezenta subscrisului până în **10 August a. e.**, după amezai la 6 ore.

Miercuri, în 10 Iulie 1896.

Protopretor cercual:
Mangesius.

La „Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

„POESII“
DE
IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR
adunate de
Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni din Sibiu

GRAMATICA GERMANĂ

TEORETICĂ PRACTICĂ

de
Sava Popovici Barcianu.Edițiunea a cincea
revidată și completată
de**Dr. Danil Popovici-Barcianu.**

Această gramatică atât de bine întocmită, având la fine și un mic vocabular german-român costă numai 1 fl. 40 cr. plus 10 cr. porto.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare, cu prețul de 20 cr. broșura

Die rechtliche Grundlage des Dualismus

Baza de drept a dualismului

de
Dr. N. D. cavaler de Preda.

Broșura aceasta, scrisă nemțește și apărută în Viena, este dedicată energicului

Dr. Carol Lueger.**O specialitate naturală neprețuibilă**

este apa minerală alicalin-accidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodokcare după experiențele făcute s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficientă și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maldie stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.****Borviz de primul rang**

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural de un gust și efect prea plăcut și binefacător, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sibiu, Sighișoara (Segesvár) și Alba-Iulia:

la domnul **J. B. Misselbacher sen.**, în Brașov deposit propriu strada Caldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de-a dreptul dela administrațiunea subsemnată. [1739] 6-100

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

Josef György,(comit. Hâromszék). **Bodok.** (Transilvania).**Băile Herculanee (Mehadia)**

(Herkulesfürdő, Ungaria). [1534] 6-10

Stațiune de cale ferată, postă și telegraf.

Renumite therme

de pucioasă și sare cu temperatură terestică de 55° C.

Inceputul sezonului la 1 Maiu.

Loc de cură climatică. — Gimnastică suedică și massagiu. — Băi electrice. — Hidroterapie. — Rendez-vous internațional. — Situațiune admirabilă în valea romantică a Cernei. — Promenade și locuri de excursiuni. — Climă favorabilă. — Situațiune scutită de vânt. — Aer ozonic și liber de praf. — Palaturi de băi, hoteluri splendide. — Salon de cură. — Luminatiune electrică. — Musică proprie. — Orphen (Teatru Variété).

Medici români.

Consultațiuni în toate limbile europene.

Juncțiune cu trenul Express, Orient-Express; dela Orșova cu năile dunărene.

Bilete cu prețuri reduse.

Frecuența în anul 1896: 10.000.

Biblioteca lui George Barițiu.

Cele mai ieftine cărți românești!

Librăria „Tipografia“, societate pe acțiuni din Sibiu ajunse în posesiunea unei mari părți din biblioteca lăsată de neuitatul

GEORGE BARIȚIU

se află în plăcuta poziție de a oferi publicului românesc cărți prețioase cu cel mai redus preț.

„Istoria Transilvaniei“.

Marele op al regretatului nostru istoric:

„PĂRȚI ALESE DIN ISTORIA TRANSILVANIEI“,pe 200 de ani din urmă (3 volume). Se poate procura cu **preț redus.** Anume:

Vol. I. broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30. Vol. II. broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80. Vol. III. broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80. Opul întreg broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese fl. și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

„Dicționarul unguresc-românesc“.

Broșurat în loc de fl. 2.50 costă acum numai fl. 1.50. Legat costă numai fl. 2.50.

Alte cărți rari și prețioase.

Prețuri reduse:

Dicționarul limbii române, după însărcinarea dată de societatea academică română, elaborat ca proiect de **A. T. Laurian** și **I. C. Massimu**. Colaboratori **Iosif Hodoș** și **George Barițiu**. — București 1876, opul complet numai 4 fl.**Glossariu**, care cuprinde *vorbele din limba română străine prin originea sau forma lor*, precum și cele de origine înduoasă. Elaborat de **A. T. Laurian** și **I. C. Massimu**. București 1871, 584 pagini numai 50 cr.**Opurile lui Cain Corneliu Tacit**, traduse de Gavril I. Munteanu, director și profesor, date în tipar sub auspiciile societății academice după încetarea din viață a traducătorului (Biografia traducătorului anexată). Sibiu 1871 1 fl.**Darea de seamă asupra procesului politic de presă** al dlui **George Barițiu**, redact. „Observatoriul“, în cestiunea colectelor pentru soldații români răniți. (Pertractarea finală din 30 Aprilie n. 1879). În loc de 25 cr. acum numai 10 cr.**Othello**, novelă de Wilh. Hauf, traducere. 81 pagini numai 10 cr.**Responsabilitatea ministerială**. Discursul de reintrare al procurorului general și răspunsul prim-președintelui înaltei curți de cassatiune și de justiție la 16 August 1866 cu un apendice. București 1866, 57 pagini numai 10 cr.**Aotele conferenței electorale** a reprezentanților alegătorilor români din Ungaria și Transilvania, ținută în Sibiu la 1, 2 și 3 Iunie 1884. — Sibiu, 1884 84 pag. numai 20 cr.**Tesaur de Monumente istorice**, atât din vechiu tipărite cât și manuscrise, cea mai mare parte străine, adunate, publicate cu prefațe și note ilustrate de **A. Papiu Ilarianu**. (Tomul II. și III.) București 1864 à 1 fl. 50 cr.**Două raporturi** de-ale acelor prefecti de legiuni românești, cari în anul 1848/9 au susținut luptele cu insurgenții unguri până la reintrarea trupelor imperiale în Transilvania. — Sibiu 1884. 80 pagini numai 15 cr.**Istoria română** pentru școalele primare de ambe sexele, de **Gr. G. Tocilescu** (carte aprobată și în special recomandată de onor. minister al cultelor și instruct. publice). București 1887. — 300 pagini numai 40 cr.**Criticoale „istorice“** ale lui Iosif Sterca de Kerpenyes scărmanate — informațiune tipărită ca manuscris de **George Barițiu**. Sibiu 1892. 22 pagini 5 cr.**Două drame familiare**, lectură pentru tinerimea de sexul femeiesc. Sibiu 1891. 44 pag. numai 20 cr.